

ROZDĚLENÁ KRÁLOVSTVÍ

Chronologický přehled

Kolem 1200 pronikání izraelských kmenů do Palestiny (Jozue).
Kolem 1130 vítězství severních kmenů nad Siserou (Debóřina, píseň, Sd 5).
Kolem 1050 vítězství Pelištejců u Afeku (smrt Elího).
Kolem 1040 Samuel, prorok a soudce.
Kolem 1025 začátky království:

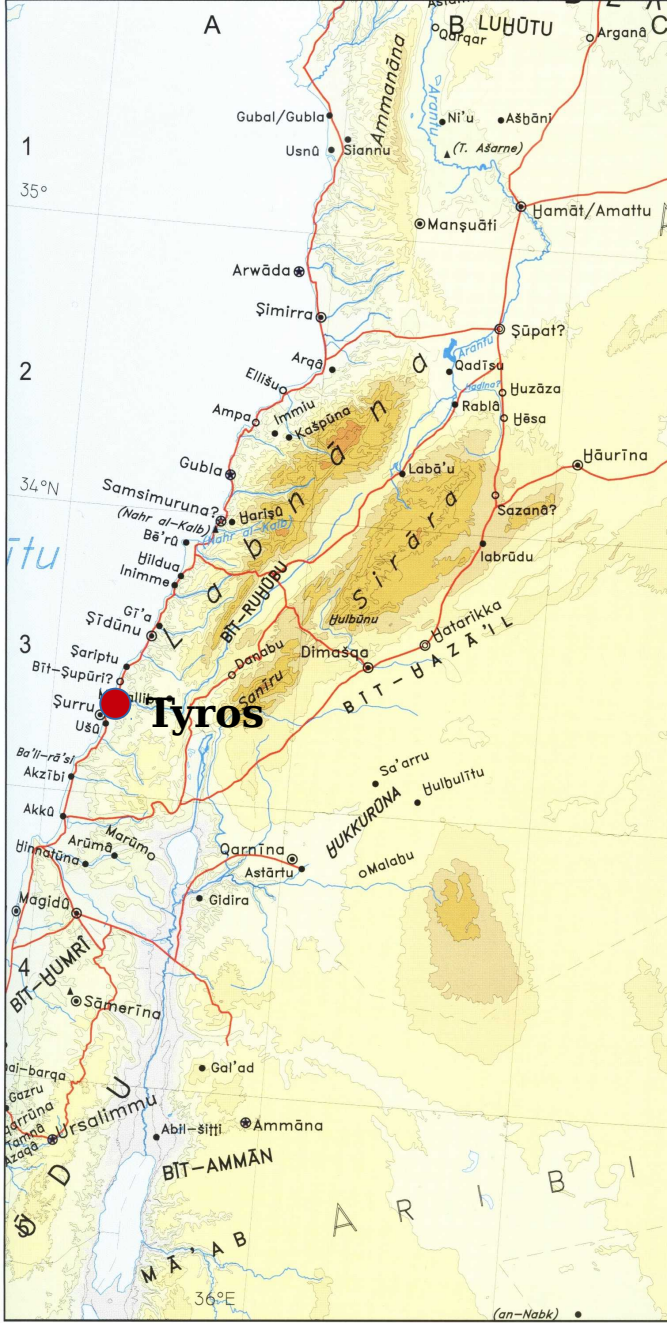
Saul	kolem 1025
David	kolem 1000 (Jeruzalém hlavním městem)
Šalomoun	kolem 960 (stavba chrámu)
Rozdělení království	asi 933.

JUDSKO	SEVERNÍ IZRAEL	OKOLNÍ ZEMĚ
(Spojnice mezi jmény naznačuje vztah otec—syn).		
Rechabeám (Roboám) 933—916 Vpád faraóna Šešonka Abijám (Abiam) 915—913	Jarobeám (Jeroboám) I. 933—911 Vzdorovatně v Bét-elu a Danu. Nádab 911—910 Baeša (Báza) 910—887 Éla 887—886 Zimrí (Zamrí) 886 (7 dní) Omrí (Amrí) 886—875 Samaří hlavním městem	V Egyptě faraó Šešonk (Šišak) 950—929 Zanechává stělu v Megidu.
Asa (Aza) 912—871 Očista kultu; s aramejským Ben-hadadem proti Baešovi	887—886 Zimrí (Zamrí) 886 (7 dní) Omrí (Amrí) 886—875 Samaří hlavním městem	V Damašku král Ben-hadad I. kolem 900
Jozafat (Jozafat) 870—846 Spojenec Achabův a Joramův	Achab 875—853 Manžel foinické princezny Je-zábely; vítěz nad Aramejci; vedoucí činitel v protiasyrské koalici; prorok Eliáš Achazjáš (Ochoziáš) 853—852 Vzpoua Moábců, král Měša Joram 852—841 Boje s Moábcí; prorok Elíša (Elizeus)	V Asýrii král Šalmaneser III. 858—824 Výboje na západ; bitva u Karkaru 853
Joram 848—841 Manžel Achabovy dcery Atalji; vzpoua Edómců	852—841 Boje s Moábcí; prorok Elíša (Elizeus)	Měšaova stěla kolem 840
Achazjáš (Ochoziáš) 841 (zavražděn) —Královna Atalja 841—835 Davidovci vyvraždění až na Jóa-se	Jehú 841—814 Vyvraždí dům Achabův; zpo-platněn asyrským Šalmanese-rem III. 841; aramejský Cha-zael obsazuje Zajordáni	V Aramu Chazael zavraždí Ben-hada II.; vítězí nad Izraelem, ale je poražen Šalmaneserem III. 841

JUDSKO	SEVERNÍ IZRAEL	OKOLNÍ ZEMĚ
Jóáš (Joas) 835—796 Očista kultu; obět spiknutí Amasjáš (Amaziáš) (811?) 796—782 Obět spiknutí	Jóachaz (820?) 814—803 Boje s Ben-hadadem III. Jóáš (Joas) 803—787 Vítězí nad Aramejci i nad Ju-dou; zpoplatněn Adad-nira-rim III. 803 Jarobeám (Jeroboám) II. 787—747 Hospodářský rozkvět, proroci Amos a Ozceš Zekarjáš (Zachariáš) 747 Úpadek severního království Šalúm (Sallum) 747—746	V Damašku králem Ben-hadad III. V Asýrii král Adad-nirari III. 810—783 Láme moc Aramejců 803
Azarjáš-Uzrijáš 781—740 Malomocný; od 750 spoluvlád-cem Jótam; prorok Izajáš (iz 6, 1)	Jarobeám (Jeroboám) II. 787—747 Hospodářský rozkvět, proroci Amos a Ozceš Zekarjáš (Zachariáš) 747 Úpadek severního království Šalúm (Sallum) 747—746	V Damašku vládne Resin
Jótam (750) 740—735 Proroci Izajáš a Micheáš	Menachem (Manahem) 746—737 Zpoplatněn Tiglat-pileserem III. 737 Pekachjáš (Pekáchia) 736—735	V Asýrii Tiglat-pileser III. 747—727 Vítězí nad Damaškem, Izraelem a Babylónii (tam je jmenován Púl)
Achaz (Achas) 735—716? Podrobuje se Asyřanům; damašské vlivy v Jeruzalémě. Asi od 728 Chizkijáš spoluvládce	Pekach 735—732 S damašskými Aramejci proti Judsku; Asyřané zabírají část izraelského území 734/733 Hóšeá (Ozee) 732—724 Marné spoléhá na pomoc Egypta; Samaří obleženo, král zajat 722/1 pád Samaří	Damašek podmaněn Asyřany 732 V Asýrii Šalmaneser V. 726—722; po něm Sargon II. 722—705

JUDSKO	OKOLNÍ ZEMĚ
Chizkijáš (Ezechiáš) (728) 716—687 Očista kultu; Sancherib obléhá 701 Jeruzalém; šilo-aský vodovodní tunel; prorok Izajáš Menaše (Manases) 687—642 Věrný vasal Asyřanů; za jeho vlády není známo jmé-no žádného proroka Amón 642—640 Obět spiknutí Jošijáš (Joziáš) 640—609 Pronikavá reforma náboženská; nález knihy Zákona 622/1; proroci Sofonjáš (630), Nahum (612), začátek působení Jeremjášova; 609 bitva u Megida Jóachaz 609 Sesazen faraónem Nékem II. a odvečen do Egypta; prorok Abakuk (?)	R. 711 Sargon zabírá pelištejský Ašdód V Asýrii králem Sancherib 704—681 V Asýrii Esarchadón 680—669 Podmaňuje si Egypt 671 V Asýrii Ašurbanipal 668—630/625 Zakladatel ninivské knihovny V Egyptě od 715 (?) núbijská dynastie: Šabaka (do 696); Tirhaka (685—664); kolem 650 Psamtik I. osvobozuje Egypt z asyrského jha; 625 se osvobozuje i Babylónie (Nabopolasár); v Médii Kyaxares 612 pád Ninive; 606 zničena asyrská říše společným ná-porem Médů a Babylónanů

JUDSKO	OKOLNÍ ZEMĚ	JUDSKO	OKOLNÍ ZEMĚ
<p>Eljakim-Jójakim (Joakim) 609—598 Dosazen Nékem; podrobuje se 605 Nebúkadnesarovi, ale později se vzbouří</p> <p>Jójakim (Jochin) 598—597 Za otcovu vzpouru odvěčen do Babylónie 597 (tzv. první deportace; v zajetí prorok Ezechiél), 561 omilostněn babylónským králem Evil-merodakem</p> <p>Matanjáš-Sidkijáš (Sedechiáš) 597—587/6 Dosazen Nebúkadnesarem; později od něho odpadá; 587/6 pád Jeruzaléma, zničení chrámu, druhá deportace; v zajetí babylónském (587/6—539) prorok zvaný Druhý Izajáš (Iz 40—55)</p> <p>Gedaljáš (Godoljáš) 587/6 judským místodržitelem; zavražděn</p> <p>538 příchod prvních navrátilců do Judska za Šesbasara</p> <p>520—515 stavba „druhého“ chrámu, Zerubábelova (Zorobábelova); proroci Ageus a Zacharjáš</p> <p>458 přichází do Jeruzaléma zákoník Ezdráš 445 první pobyt Nehemjášův v Jeruzalémě; opevnění města 433 návrat Nehemjášův k perskému dvoru do Šúšanu (Súsy) 432 druhý pobyt Nehemjášův v Jeruzalémě; očista života veřejného i rodinného</p> <p>Palestina zprvu pod nadvládou egyptskou, od r. 198 pod syrskou</p> <p>170 zavražděn velekněz Onias</p>	<p>V Babylónii králem Nebúkadnesar 604—562 Vítěz nad egyptským Nékem (609—594) u Karkemíše 605</p> <p>587/6 dobývá Nebúkadnesar Jeruzalém; za nástupců Nebúkadnesarových úpadek</p> <p>539 vítězí perský Kýros (Cyrus, 551—529), zakladatel veleříše perské, nad Babylónii</p> <p>538 Kýrův edikt dovolující židům návrat do vlasti</p> <p>První králové: Kambýses (529—522), podmanitel Egypta Dareios I. (521—485), poražen Řeky u Maratónu 490 Xerxes (Achašverós, 485—465), poražen Řeky u Salaminy 480 Artaxerxes I. Longimanus (465—424) Dareios II. (423—404) Artaxerxes II. Mnémon (404—359), podle některých badatelů působil Nehemjáš teprve za tohoto krále</p> <p>Dareios III. (336—331); sr Neh 12,22</p> <p>Alexander Veliký, král makedonský, vítězem nad Persii 333; 332 v Jeruzalémě; 323 umírá v Babylóně</p> <p>323—301 boje diadochů o následnictví V Egyptě Ptolemaios I. Sótér (323—285) Ptolemaiovcí do r. 30 př. Kr.</p> <p>V Sýrii a Babylónii Seleukos I. Nikátor (312—280) Seleukovci do r. 64 př. Kr.</p> <p>Ve 3. stol. vzniká v Egyptě Septuaginta (překlad Starého zákona do řečtiny)</p> <p>R. 190 Antiochos III. Veliký poražen Římany u Magnésia. (Řím začíná zasahovat do událostí v Předním Orientě)</p> <p>V Sýrii Antiochos IV. Epifanés (175—164) Po r. 170 v Leontopoli židovský chrám (do r. 73 po Kr.)</p>	<p>167 zákaz židovské bohoslužby. Jeruzalémský chrám zasvěcen Diovi Olympskému; začátek makabejských válek. Makabejci: Júda (166—160), znovuposvěcení chrámu 25. kislevu 164 Jónatan (160—143), od r. 153 velekněz Šimeón (143—135), 141 dědičným veleknězem; 142—63 Judsko samostatné</p> <p>Hasmonejci: Jóchanan Hyrkános, syn Šimeónův (135—104), podmaňuje si Edómce a Samařany Aristobulos I. (104—103), král a velekněz Alexander Jannaios (103—76), největší územní rozmach, pronásledování farizeů Alexandra (76—67), vdova po předchozím, královna; farizeové u moci</p> <p>Spory mezi Hyrkánem II. a Aristobulem II. o hodnost královskou a velekněžskou, r. 63 zasahuje Pompeius Hyrkános veleknězem a ethnarchou, Edómec Antipatér správce země (do r. 40)</p> <p>Héródés I. Veliký králem Judska (37—4 př. Kr.)</p>	<p>64 Sýrie římskou provincií 63 Palestina pod svrchovaností Říma</p> <p>44 zavražděn Gaius Iulius Caesar</p> <p>40 v Římě jmenován Antipatrův syn Héródés králem Judska. Vpád Parthů do Palestiny</p> <p>31 Octavianus vítězem nad Antoniem 29 př. Kr. — 14 po Kr. císař Octavianus Augustus</p>

Izrael

* Achab (asi 875–853 př. n. l.)

⇒ smír s **Judskem** (**Jóšafat**)

⇒ choť **Ízebel** z **Tyru** (Jezábel)

- kult **Baala** (proti proroci – **Eliáš**)

⇒ boj proti **Aramejcům**

⇒ protiasyrská koalice syrských států – proti **asyrskému** králi **Salmanassarovi III.** (858–824 př. n. l.)

- v čele **Hadad-ezer** z **Damašku**

- Achab jejím *významným členem*

- „*stéla z Kurchu*“ (zmíněn „Aḥabbu, māt Sir'alāia“ – Achab z Izraele)

- 853 př. n. l. – bitva u **Karkaru** (Qarkar)

stéla z Kurchu

Izrael

* **Ahab** (asi 875–853 př. n. l.)

⇒ smír s **Judskem** (Jóšafat)

⇒ choť **Ízebel** z **Tyru** (Jezábel)

- kult **Baala** (proti proroci – **Eliáš**)

⇒ boj proti **Aramejcům**

⇒ protiasyrská koalice syrských států – proti **asyrskému** králi **Salmanassarovi III.** (858–824 př. n. l.)

- v čele **Hadad-ezer** z **Damašku**

- Ahab jejím *významným členem*

- „*stéla z Kurchu*“ (zmíněn „Aḥabbu, māt Sir'alāia“ – Ahab z Izraele)

- 853 př. n. l. – bitva u **Karkaru** (Qarkar)

Izrael

* **Achab** (asi 875–853 př. n. l.)

⇒ smír s **Judskem** (Jóšafat)

⇒ choť **Ízebel** z **Tyru** (Jezábel)

- kult **Baala** (proti proroci – **Eliáš**)

⇒ boj proti **Aramejcům**

⇒ protiasyrská koalice syrských států – proti **asyrskému** králi **Salmanassarovi III.** (858–824 př. n. l.)

- v čele **Hadad-ezer** z **Damašku**

- Achab jejím *významným členem*

- „*stéla z Kurchu*“ (zmíněn „Aḥabbu, māṭ Sir'alāia“ – Achab z Izraele)

- 853 př. n. l. – bitva u **Karkaru** (Qarkar)

Judsko

* Jóšafat (asi 870–846 př. n. l.)

⇒ *pevnosti a skladiště* pro vojsko

* Jóram (také Jehóram; asi 848–841 př. n. l.)

⇒ choť **Achabova** dcera **Atalja**

⇒ odpadl **Edóm**

⇒ výprava s izraelským **Jóramem** proti **Měšovi z Moábu**

* Achazjáš (asi 841 př. n. l.)

Izrael

* Jóram (asi 852–841 př. n. l.)

⇒ nástupce bratra **Achazjáše** (asi 853–852 př. n. l.)

⇒ s jud. **Jóramem** výprava proti **Méšovi** z **Moábu**
– z této doby *Méšova stéla*

⇒ boje proti **Aramejcům**

* Jehú (asi 841–814 př. n. l.)

⇒ zabil izr. krále **Jórama** i členy jeho rodiny a jud. krále **Achazjáše** i jeho příbuzné

⇒ zabita **Ízebel**

⇒ *kultické reformy* – boření Baalových svatyní –
hodnocen kladně

⇒ 841 př. n. l. – tribut asyrskému králi

Salmanassarovi III. – Jehú nazván „*mār Humrī*“

Černý obelisk asyrského krále Salmanassara III.

Černý obelisk

(„*ma-da-tu šá ^mia-ú-a DUMU ^mhu-um-ri-i KÙ.BABBAR.MEŠ (...)*“
„*tribut od Jehúa, syna Omrího, stříbro (...)*“)

Černý obelisk

Černý obelisk

Černý obelisk

Judsko

* Atalja (asi 841–835 př. n. l.)

⇒ matka **Achazjáše**, dcera izr. **Achaba** a **Ízebel**

⇒ dala *zabít* mužské členy Davidova rodu, kteří ještě zbyli

- přežil **Jóaš** (Jehóaš)

⇒ *zabita*

* Jóaš (asi 835–796 př. n. l.)

⇒ zabit vlastními služebníky

Izrael

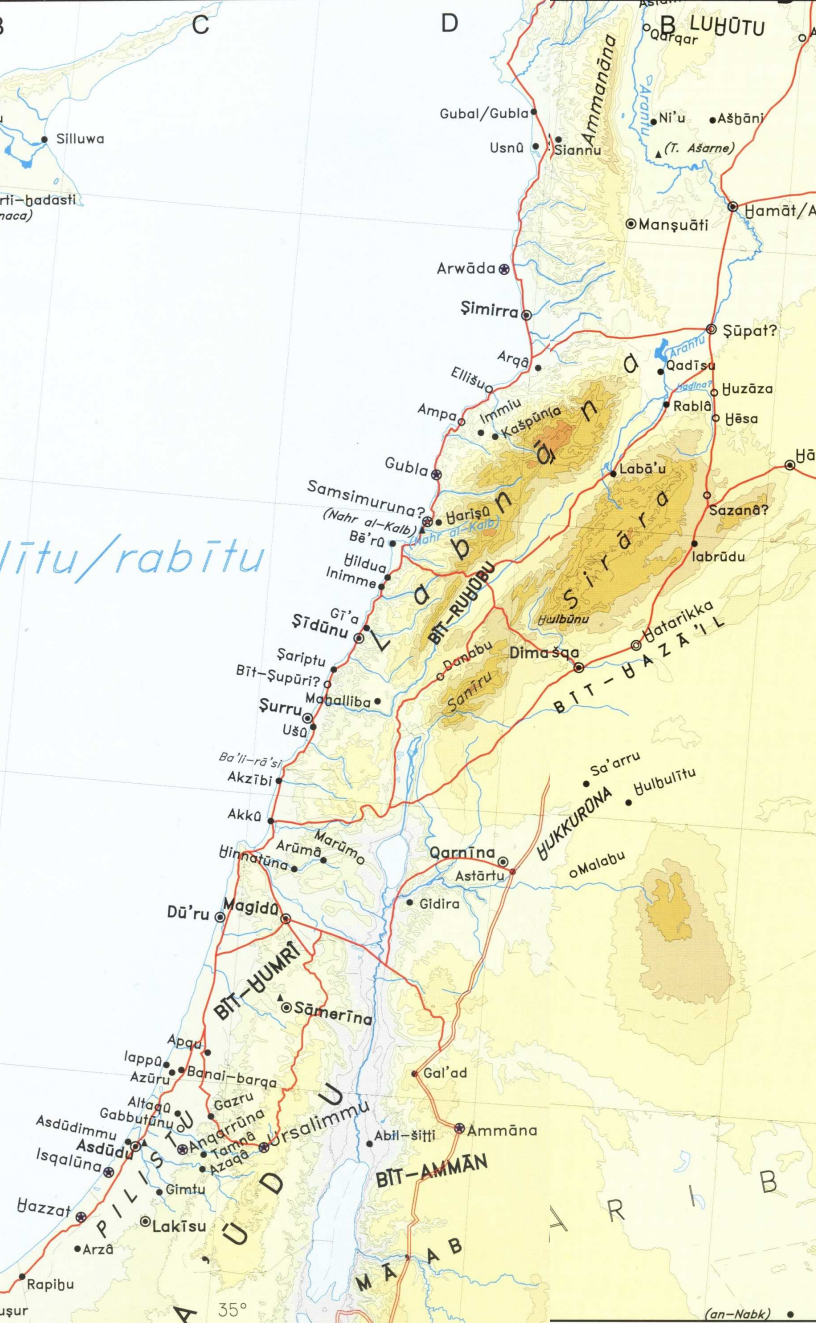
* Jóachaz (asi 814–803 př. n. l.)

⇒ boj s **Aramejci**

⇒ *asyrský* král **Adad-nārārī III.** (810–783 př. n. l.) – boje s **Damaškem** – oslabení nepřítel Izraele

- **Adad-nārārīho stéla ze Saba'y** (Mari' – Chazael)

- 805 př. n. l. – **Asýrii** odevzdán tribut z **Izraele** (asyrský název *māt Hu-um-ri-i*)

Izrael

* Jóaš (asi 803–787 př. n. l.)

⇒ asyrský král **Adad-nārārī III.** (810–783 př. n. l.)

- poplatek **Asyřanům** – popsáno na **Adad-nārārīho stéle z Tell Rimah**

⇒ král **Bar-Hadad z Damašku** – ztratil vliv na Izrael, ale získal spojence v S Sýrii proti **Zakirovi** (také Zakkur) z **Chamátu** – neúspěch

- *Zakirova stéla*

⇒ dobyl **Jeruzalém**

* Jarobeám II. (787–747 př. n. l.)

⇒ dobyl **Damašek**

Izrael

* **Jóaš** (asi 803–787 př. n. l.)

⇒ asyrský král **Adad-nārārī III.** (810–783 př. n. l.)

- poplatek **Asyřanům** – popsáno na *stéle z Tell Rimah*

⇒ král **Bar-Hadad** z **Damašku** – ztratil vliv na Izrael, ale získal spojence v S Sýrii proti **Zakirovi** (také Zakkur) z **Chamátu** – neúspěch

- *Zakirova stéla*

⇒ dobyl **Jeruzalém**

* **Jarobeám II.** (787–747 př. n. l.)

⇒ dobyl **Damašek**

Izrael

* **Jóaš** (asi 803–787 př. n. l.)

⇒ asyrský král **Adad-nārārī III.** (810–783 př. n. l.)

- poplatek **Asyřanům** – popsáno na *stéle z Tell Rimah*

⇒ král **Bar-Hadad z Damašku** – ztratil vliv na Izrael, ale získal spojence v S Sýrii proti **Zakirovi** (také Zakkur) z **Chamátu** – neúspěch

- *Zakirova stéla*

⇒ dobyl **Jeruzalém**

* **Jarobeám II.** (787–747 př. n. l.)

⇒ dobyl **Damašek**

Judsko

* Amasjáš (také Amaziáš; asi 811/796–782 př. n. l.)

⇒ opět *obsadil* **Edóm**

⇒ *poražen* **Izraelem** (Jóaš)

⇒ zabit v **Lakíši**

* Azarjáš (také Uzijáš; asi 781–740 př. n. l.)

⇒ podpora *zemědělství* a *obchodu*

⇒ postižen *malomocenstvím*

⇒ syn **Jótam** (Judsko; asi (750)740–735 př. n. l.)

Izrael

* Menachem (asi 746–737 př. n. l.)

⇒ tribut **Asýrii** – asyrský král **Tiglatpilesar III.** (745–727 př. n. l.; bab. trůnní jméno **Pūlu**, bibl. **Púl**)

- Resín z **Damašku**

⇒ zabit

* Pekachjáš (737–736 př. n. l.)

⇒ zabit

Izrael

* **Pekach** (735–732 př. n. l.)

⇒ 734 př. n. l. – s **Resínem** proti **Judsku** (**Achaz** (asi 735–729 / 716 př. n. l.) – požádal o pomoc Asýrii)

⇒ asyrský král **Tiglatpilesar III.** – *tři tažení* proti **Damašku** a **Izraeli** v letech 734–732 př. n. l. (v bibl. podání sloučena)

⇒ 734 př. n. l. – **pelištejská** města (**Egypt**)

- střet s **Izraelem** – zmenšení území

⇒ 733 př. n. l. – proti **Damašku**

- samostatné pouze **Samaří**

⇒ 732 př. n. l. – dobyt **Damašek**

- **Pekach** svržen/nahrazen **Hóšeu**

Území ovládané Asýrií za na konci vlády Tiglatpilesara III.

- New provinces
- Vassal and loyal regions

Izrael

* Hóšea (732–724 př. n. l.)

⇒ po 727 př. n. l. – zastavil odvádění poplatků **Asýrii**, styky s **Egyptem**

⇒ asyrský král **Salmanassar V.** (726–722 př. n. l.)

- 722 př. n. l. – dobyl **Samaří**

⇒ asyrský král **Sargon II.** (721–705 př. n. l.)

- 720 př. n. l. – potlačeno *povstání* v **Samaří**

- deportace

- *znovuvybudování* **Samaří** a usídlení *cizinců*

KONEC